

نکات ادبی، زبانی، معنی و مفهوم، درس سوم:

«نسل آینده ساز»

سطریک: جوان و نوجوان چشمه جوشان نیرو و استعداد است .

معنی: جوان و نوجوان پر از توانای و استعداد است

آرایه ادبی: چوان و نوجوان مانند چشمه است : تشبیه / نیرو و استعداد مانند چشمه می جوشد : تشبیه

سطر چهارده: امروز وضع شما از زمین تا آسمان تفاوت کرده است

آرایه ادبی: زمین و آسمان : تضاد و مراعات النظیر / از زمین تا آسمان تفاوت کرده : کنایه از اینکه بطور کلی تغییر کرده

سطر پانزده: دنیا باور نمی کند .

معنی: منظور از دنیا مردم دنیاست (با این آرایه بعدا آشنا خواهید شد)

سطر بیست: آینده با حرف ساخته نمی شود .

معنی: آن چیزی که مهم است عمل کردن است و نه حرف زدن .

سطر بیست و دو: به شما جوانان به عنوان فرزندان عزیز و گرامی .

آرایه ادبی: کنایه از بسیار عزیز و گرامی

سطر بیست و شش: جوانیتان را قدر بدانید .

معنی: ارزش دوران جوانی را بدانید و از آن خوب استفاده کنید .

شعر خوانی «توفیق ادب» :

پیام درس: شاعر در این شعر ناتوانی خود را در برابر خداوند آشکار می کند و از خداوند بزرگ می خواهد به او یاری برساند.

مولوی: جلال الدین محمد بلخی از شاعران و عارفان بزرگ ایران در قرن هفتم است و کتاب عظیم «شوی معنوی» با ۲۶۰۰۰ بیت که گنجینه ای از

معارف اسلامی است و معروف ترین اثر او است. آرامگاه او در «قونیه» ترکیه واقع است.

ای خدا ای فضل تو حاجت روا با تو یاد هیچ کس نبود روا

معنی و مفهوم: ای خدایی که بخشش تو بر طرف کننده نیاز هاست با وجود تو شایسته نیست نام دیگری را بر زبان بیاوریم (خاوند در همه حال برای بنده اش کافی است)

نکته های دستوری: بیت ۴ جمله است. در جمله دوم منادا حذف شده است (ای کسی که) و در جمله سوم فعل (است) حذف شده: فضل تو حاجت روا است.

آرایه ادبی: قافیه: حاجت روا و روا

قطره دانش که بخشیدی ز پیش متصل گردان به دریاهای خویش

معنی و مفهوم: آن دانش اندکی از سمت خودت به ما دادی را به دریای علم و معرفت بی نهایت خودت متصل کن. (بی نهایتی علم خداوند و محدودیت دانش انسان)

نکته های دستوری: قطره دانش: مفعول / این بیت دو جمله دارد در هر دو جمله نهاد (تو) حذف شده است.

آرایه ادبی: قطره دانش: تشبیه (دانش مشبه و قطره «مشبه به»)/ قطره و دریا: تضاد

صد هزاران دام و دانست ای خدا ما چو مرغان حریصی بی نوا

معنی و مفهوم: ای خدا در مسیر زندگی ما هزاران مشکل مادی وجود دارد و ما مانند پرندگان حریص و بیچاره ای هستیم که گرفتار هواهای

نفسانی شده ایم و دچار لغزش و اشتباه می شویم. (دنیای مادی انسان های طمع کار را اسیر می کند)

نکته های دستوری: بیت ۳ جمله دارد و در جمله سوم (مصراع دوم) فعل حذف شده است (ما چو مرغان حریصی بی نوا هستیم)

آرایه ادبی: دام و دانه و مرغان « مراعات النظیر / چو: مانند مرغان: تشبیه (ما: مشبیه، چو: ادات تشبیه، مرغان: مشبه به / بی نوا: وجه

شبه) دام و دانه نماد مشکلات و گرفتاری های دنیایی است / خدا: منادا // صد هزاران دان و دانه: نهاد

گر هزاران دام باشد هر قدم چون تو با مایی نباشد هیچ غم

معنی و مفهوم: خدایا اگر در مسیر زندگی ما هزاران مشکل و گرفتاری وجود داشته باشد با کمک و یاری تو هیچ غمی باقی نمی ماند.

نکته های دستوری: هزاران دام « نهاد / چون در مصراع دوم: ادات تشبیه نیست /

آرایه ادبی: دام نماد گرفتاری و سختی است

از خدا جویم توفیق ادب بی ادب محروم شد از لطف رب

معنی و مفهوم: از خدا می خواهیم در فراگیری ادب به ما کمک کند زیرا انسان بی ادب از عنایت و رحمت خداوند بی بهره است.

نکته های دستوری: بیت دو جمله دارد / توفیق ادب: مفعول / بی ادب « نهاد

آرایه ادبی: رب و ادب: قافیه

بی ادب تهنانه خود را داشت بد بلکه آتش در همه آفاق زد

معنی و مفهوم: انسان بی ادب نه تنها در حق خودش بدی می کند بلکه تمام مردم دنیا هم از دست بدی های او در امان نیستند

نکته های دستوری: بی ادب : نهاد / خود : مفعول / همه آفاق : متمم / بیت دو جمله دارد .

آرایه ادبی: آتش در آفاق زدن کنایه از در رنج و گرفتاری انداختن است .

لغات مهم :

۱. جوشان : در حال جوشیدن
۲. استعداد « توانایی
۳. اهل : آن که به چیزی علاقه مند است
۴. پر شور : دارای عواطف تند
۵. مختلف : گوناگون
۶. مومن : دین دار ، مسلمان ، متدین
۷. به رغم : بر خلاف
۸. به هیچ وجه: هرگز
۹. مطبوعات : روزنامه ها و مجلات
۱۰. رسانه ها : وسیله ای که با آن خبر را به مردم می رسانند
۱۱. انحراف : دور شدن از حقیقت
۱۲. صلاح : درستی
۱۳. پاکدامنی : پرهیزگار بودن
۱۴. پارسایی : پرهیزکاری
۱۵. صداقت : درستکاری و دوستی و محبت
۱۶. شعور : درک و فهم
۱۷. متخصصان : کسانی که در یک کار تخصص و مهارت دارند
۱۸. مجبور : وادار شدن به کاری
۱۹. اعتراف: به زبان آوردن
۲۰. پشتوانه : پشتیبان
۲۱. همت : تلاش و اراده
۲۲. غیرت : مردانگی . آبرو
۲۳. اوایل : ج اول ، آغاز هر چیزی
۲۴. هیئت : گروه ف دسته
۲۵. استحکامات : بنا و موانعی که برا دفع دشمن قرار می دهند
۲۶. بحمدالله : خدا را شکر
۲۷. برحورداز « بهره مند
۲۸. مایه : سبب
۲۹. بالیدن : فخر کردن
۳۰. نظام : دستگاه
۳۱. برافراشته : بلند کرده
۳۲. رستگاری: رهایی
۳۳. شکوهمند : با شکوه با عظمت
۳۴. مقتدر : قدرتمند و توانا
۳۵. قدر : اندازه
۳۶. والا : عالی
۳۷. فضل : بخشش
۳۸. حاجت روا: بر آورنده حاجت و نیاز
۳۹. روا : شایسته
۴۰. متصل « پیوسته
۴۱. حریص : طمعکار . زیاده خواه
۴۲. بی نوا : بی چاره ف ناتوان و در مانده
۴۳. توفیق: موفقیت و کامیابی
۴۴. لطف: احسان و مهربانی
۴۵. محروم : بی بهره
۴۶. آفاق : جمع أفق ، کرانه های آسمان